

Z profesního života českých učitelů na přelomu 19. a 20. století

Prof. PhDr. Jiří Pokorný, CSc., Doc. PhDr. Magdalena Pokorná, CSc.,

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Katedra dějin a didaktiky dějepisu

Rádi bychom upozornili, jak se na přelomu 19. a 20. století učitelé angažovali v mimoškolním vzdělávání, jímž chtěli doplňovat své působení ve škole, ale také upozorňovat na možnosti svého působení a zvyšovat prestiž svého stavu. Učitelé se k této osvětové činnosti skvěle hodili nejen svými profesionálními předpoklady, ale svou početností i organizovaností. Ačkoli si stavěli teoreticky (zejména v dílech Josefa Černého) velmi vysoké a vznešené cíle, prakticky se soustřeďovali zejména na jakousi světonázorovou či spíše občanskou výchovu. Takové přístupy nelze asi v současné době doporučit, jako příklad angažovanosti v mimoškolní činnosti mohou být tyto snahy snad i nyní poněkud inspirativní.

Dále bychom se chtěli vyjádřit k poradám učitelů. Myslíme si, že to byl skutečně významný prostředek učitelského sebe/vzdělávání. Na poradách, jichž se účastnili také duchovní, se debatovalo o obecnějších pedagogických otázkách, ale především se prakticky předváděly různé didaktické postupy a dovednosti a upozorňovalo se na případné chyby a nedostatky ve výkladu, v přístupu k žákům apod. Tento typ vzdělávání, doporučený ze strany státu i žádaný probudilými učiteli, byl názorný a praktický. Dá se předpokládat, že výrazně přispíval rovněž ke zvyšování stavovské soudržnosti a solidarity mezi učiteli. Z tohoto důvodu bychom se domnívali, že by měl být také připomínán ve výuce budoucích pedagogů.

- NOVOTNÝ Miroslav a kol. (2020). *Školství a vzdělanost*. Praha: Paseka.

Autorský tým historiků z akademických a pedagogických pracovišť v Praze, Českých Budějovicích, Liberci a Pardubicích pracoval pod vedením Miroslava Novotného ve složení Ivana Čornejová, Tomáš Kasper, Dana Kasperová, Pavlína Kourová, Petr Kratochvíl, Milena Lenderová, Jiří Pokorný, Michal Svatoš, Petr Svobodný, Jan Šimek a Růžena Váňová.